

Beszámoló

A Communitas Alkotói Ösztöndíj, akárcsak 2020-ban, 2024-ben is a tökéletes pillanatban érkezett számomra. Míg 2020-ban éppen a járvány miatt veszítettem el az akkori munkahelyemet, 2024-ben itthon voltam a 3 éves fiammal, és azt próbáltam kitalálni, hogy hogyan tudnék megfelelő anyagi körülményeket biztosítani kettőnknek, és közben itthon is lenni a gyerek mellett – és az alkotásra is időt fordítani. 2024 októberéig, amikor felvettek a Teleki Tékába levéltárosnak, az ösztöndíjból éltünk – mentőöv volt. Ugyanakkor, az összeget elosztottuk Vida Krisztinával, aki a kötet illusztrációit készíti.

Az alkotási folyamat rendkívül izgalmas, mivel a téma önmagában rendkívül izgalmas. Az ösztöndíj időszakára vállalt munkámban a Tarot Nagy Arkánumának 22 lapját dolgozom fel, és a szövegeim mellé Vida Krisztina festi meg a lapokat. Az ösztöndíjból sikerült beszerezni a Tarot mélyebb megismerését, megértését segítő kiemelkedő munkákat. Ebből egyet emelnék ki: a névtelen szerző *Meditations on the Tarot* c. könyve szerintem kötelező mindenkinek, aki nem Nők Lapja színvonalon szeretné megismerni a Tarot világát. Nagyon sokat segített az írásban.

Az alkotási folyamatot még izgalmasabbá tette, hogy a szövegek mellé festmények is készülnek, tehát két alkotói módszert kellett összeegyeztetni. Mivel nem mindig ugyanazon a lapon dolgoztunk, Krisztinával az volt a módszerünk, hogy amennyiben ő készült el hamarabb egy lappal, azt én lekövettem a szövegben, illetve, amikor a szöveg készült el hamarabb, ő igazította hozzá a lap szimbolikáját.

A nyers kézirat javarészt kész van, és a festmények nagyrésze is elkészült, viszont majd csak ez után következik a begépelés, illetve a szövegek megszerkesztése, javítása. A beszámoló mellé csatolok két szöveget. Az első, *A Mágus* már megjelent a Látó márciusi számában. Csatolok továbbá néhány képet is, hogy könnyebben el tudják képzelni a készülő kötet stílusát, világát.

Azt gondolom, hogy sikerült jól kidolgozni az ötletet, és véleményem szerint egyedülálló, értékes kötet lesz a végeredmény.

I.

A Mágus

Elkészült. A Napban fény, a Merkúrban makulátlan gondolatok, vágyakozás a Vénuszban, követelő harciasság a Marsban, szétszóródni vágyó szerencse a Jupiterben, a mindenség súlya a Szaturnuszban, sejtés az Uránuszban, álmok a Neptunuszban és meghalás a Plútóban. Tisztán tárta fel magát a tudás és a gondolkodás mámora. A játék égbolt tökéletes volt, és ezt ő is tudta. Hibátlan, akár az összes előző munkája. De hiába nézte. Nem lendült mozgásba. Pedig azt hitte, hogy ezúttal végre megtörténik. Ez volt élete legnagyobb munkája. Soha, egyetlen játékahez sem tanult ennyit. Soha, egyetlen játékahez sem gondolkodott ennyit. Mindent a legapróbb részletekig kiszámolt, és addig feszítette elméjét, amíg megértette az eget. Igaz, sosem készített még egyetlen olyan játékot sem, amelynek ne értette volna minden részletét, némaságának minden törvényszerűségét, de ez most más volt. Gondolatban számtalanszor végigjátszotta,

látta a bolygók mozgását és hallotta a játék-világűr delejes zaját. Kezének minden mozdulatát kiszámította és megtervezte, majd a kifogástalanul megmunkált mozdulatok közben hallgatta az égi törvényeket. Tudta, hogy ha egyszer elkészül vele, meg fog történni. Tudta, hogy most sikerülni fog az, ami eddig még sosem. Feszült benne a bizonyosság, hogy most építi meg az első olyan játékát, amely mozgásba fog lendülni. De a tökéletes égbolt mozdulatlan maradt. A Játékkészítő szikkadt elmével nézte újabb szoborrá merevedett, néma játékát.

Ő volt a legelismertebb játékkészítő a világon. Szakmai sikerei évtizedek óta felülmúlták minden más játékkészítőét. Minden díjat elnyert és ország-világ leborult tudása és emberfeletti alapossága előtt. Emberfeletti. Irigyei csalásra gyanakodtak. Az évek alatt egyre többen kérdőjelezték meg a módszereit. Ennyire pontosan ember nem dolgozhat, mondták. Ilyenre csakis gép képes. Kifogástalan remekművei egyre többször keverték gyanúba. Szorongott a gondolatától, hogy egy nap majd szemfényvesztőnek fogják nevezni. Tarkójában érezte a félelmet, hogy eljön majd a pillanat, amikor kiveti magából a világ. Az a világ, ahol sikert sikerre halmoz. És akkor majd kidaszítottként és csalóként lesz kénytelen leélni élete hátralévő részét. De miért is bánta volna, hogyha kiveti magából az a világ, amelyikhez már egyre kevésbé tartozik, és amelyhez tulajdonképpen már csak a kényszeres bizonyításvágya köti? Azokban a pillanatokban, amikor a tiszta ész könnyített a szorításán, érezte, hogy ettől a világtól már nem kap semmit a díjakon és a szakmai elismertségen túl, ami pontosan olyan volt, mint a díjazott remekművei: tökéletesen megtervezett és kivitelezett, tét nélküli, mozdulatlan és néma játék.

Fiatal kora óta tudta, hogy létezik egy másik világ a hivatásán belül, ahol másak a szabályok, és ahol mindaz, amiért ideát ünneplik, mindaz, ami az életévé nőtte ki magát, semmit nem ér. Létezik a hivatásán belül egy világ, ahol ő egy senki.

Szakmai összejöveteleken ugyan soha nem látta őket, de néha amikor a várost róttá, az volt az érzése, hogy őket látja. Eleinte csak kisebb csoportoknál volt ez a benyomása, később azonban úgy tűnt neki, hogy valahányszor beül egy kávézóba, a többi asztalnál ők ülnek. Soha nem beszélt egyikükkel sem – tudomása szerint legalábbis –, mégis az volt az érzése, hogy akarata ellenére is köztük jár.

Senkinek nem beszélt erről. Ott, ahol az ő napjai zajlottak, szó sem lehetett arról, hogy akár csak megemlítsé őket. A szakmája volt az élete, a szakmájában pedig megkérdőjelezhetetlen íratlan törvények uralkodtak. A tudás és a tanulás volt az origó, és senki nem fecsérelte volna arra az idejét, senki nem terhelte volna azzal a szellemi terét, hogy olyanokkal vagy egyáltalán olyanokról beszéljen, akik nap mint nap a játékkészítés alaptörvényeibe és a szintiszta tudásba törlik a sáros bakancsukat. Ennek ellenére a Játékkészítő hallotta a róluk szóló legendákat, ahogy mindenki más is a szakmában – honnan? Mindenki ugyanúgy tudta: vannak olyan játékkészítők, akik az ellentétét vallják mindannak, amiben ők hisznek, és a munkájuk is merőben más. Nincsenek szabályaik, és szabály nélkül a játékkészítés nemes hivatása ellehetetlenül. A munkáik pedig... már amennyiben munkának lehetett nevezni a zabolátlan szeszélyek tárgyi megnyilvánulását, nos azok egy tekintetben különböztek igazán az övéiktől: mozogtak. Ezt már csak kimondani is szégyen. Az igazi, hivatásukat méltón képviselő játékkészítők ugyanis pontosan azért tanultak és dolgoztak egész életükben, hogy tökéletesen

mozdulatlan játékokat építhessenek. Mert csak azt lehet megismerni, ami mozdulatlan. Ennek a mozdulatlanságnak az eléréséért hívták életre minden szabályukat, ezt a mozdulatlanságot volt hivatott elősegíteni az életüket meghatározó minden rítus és a megkérdőjelezhetetlen fegyelem. A játékkészítők minden pillanata egy rítus része volt. Nappalaik és éjszakáik termékeny fegyelemben zajlottak. A tanulás, a kötelező séták, a számolásra és tervezésre szánt idő, ahogy az építésre és a pihenésre kijelölt idő is szigorú szabályozás alatt állt. Mindenkinek egyéni időbeosztása volt, a saját testi és szellemi ritmusához igazítva. Ennek természetesen külön mesterei voltak, akik felmérték a játékkészítőt, majd kialakították számára a tökéletes rendszert. Ő is így élt, már évtizedek óta. És most pontosan ezért érték támadások: túl jól teljesített. A munkáiról már nehéz volt elhinni, hogy ember alkotta őket. Ő pedig egyre többet gondolt a legendára, amelyről senki nem beszélt: a mozgó játéokra. Eleinte csak a sétára kijelölt időben jutott eszébe. Ez volt a nap egyetlen olyan időszaka, amikor megengedett volt szabadon gondolkodni. Először csak véletlenszerűen, látszólag a semmiből tört rá a gondolat, hogy vajon milyen lenne olyan játékot építeni, ami mozog. Különös pillanat volt. A játékkészítők ugyanis azt vallották, hogy minden gondolat jön valahonnan, és – ami a gondolkodásukat meghatározó egyik alapvetés volt – minden gondolatot vissza kell vezetni az eredetéhez, majd elraktározni. Így lehetett tisztán tartani az elmét, és megteremteni benne azt a mozdulatlanságot, amit a játékaikban is céloztak. Mert csak egy rendezett elme képes az alkotásra és a munkára. Ezért, amikor először felbukkant a fejében a gondolat, nemcsak meglepődött, hanem zavarba is jött: vajon milyen lehet olyan játékot készíteni, ami mozog? Ennek a gondolatnak sehol nem volt forrása, ebből adódóan pedig elraktározni sem tudta. Szabadon maradt az elméjében, és attól a sétától kezdve újra meg újra felbukkant. Egy idő után elkezdett jobban odafigyelni rá. Ez után egyre többször érezte, hogy annak a bizonyos másik világnak a képviselőit látja. Nemsokára a gondolat vágyat ébresztett benne: vajon milyen lenne olyan játékot építeni, ami mozog? – gondolta, és édes szorítást érzett a mellkasában. Tudta, hogy olyat tesz, amit nem volna szabad. Igaz ugyan, hogy eleinte csak a szabad gondolkodás óráiban engedett teret a forrás nélküli gondolatoknak és a vágnak, de akkor is szabályellenes volt: a hivatása kiindulópontja, célja, tétje és lényege a mozdulatlanság volt. Nem lett volna szabad engednie ennek az alantas gondolatnak.

De már késő volt. A mozgás megszállottjává vált, és ekkorra már rég nem tartotta be a napirendjét: amikor csak lehetett, a mozgásról töprengett. Vágyakozott, sóvárgott utána.

Ez a vágy vezérelte, amikor az egyik sétája alkalmával ösztönösen a nyomába szegődött két fiatalembernek. Biztos volt benne, hogy a mozgó játékok világához tartoznak. Egyik aluljáróból jöttek fel éppen, amikor megpillantotta őket. Nem volt nehéz, mivel már a megjelenésükkel és a kedélyükkel magukra vonták az ember figyelmét. Harsány gondtalanság lengte körül őket. Élcelődtek egymással, és közben nagyokat nevettek. Ezenkívül nem volt rajtuk semmi szokatlan, de ő mégis, mint az előző hetekben már annyiszor, meg volt győződve róla, hogy őket látja. A játékkészítőket, akiket nem volt szabad így nevezni.

Utánuk szegődött. Az alkonyati fényben cégérek, lámpák, reklámtáblák villantak. A neonlűktetésben a járókelők mohó kortyokban itták a nagyvárosi este ígérését. A két férfi céltudatosan, örömmel haladt célja felé a városi kaleidoszkóp-tájban.

Gondolatai már rég nem a megszabott mederben folytak. Nem kereste sem a forrásukat, sem a céljukat, csak ment a két férfi után, és ízlelgette ezt a különös, eddig ismeretlen szabadságot. Hagyta, hogy elérjék a mindenhol érzékelhető impulzusok, és már nem tudta, hogy időben hol

tart, a napirendjének melyik pontját rúgja fel éppen. Kárörömmel elegy izgalom forrt benne, ahogy arra gondolt, hogy vajon mit szólna ehhez a sok irigye, aki azt feltételezi róla, hogy már nem is ember, hanem gép. Belebizsergett a kihágás gondolatába, és buja örömet lelt a karneváli forgatagban.

A város gyomrában járt. Minden lépése ígéret volt, hogy hamarosan megtudja, hová tart a két férfi. Azt vette észre, hogy sűrűsödni kezd körülötte a város. Mintha a teljes forgalom, az este és az összes valahová tartó ember egy pontba tömörült volna. Olyan volt ez a pillanat, mintha önmagába robbant volna a város, befelé szórva szét mindazt, amit valaha az embereknek kínált.

Az égen lila neon villant: ARCANUM. Különös érzése támadt. A belvárosnak is a legközpontibb részén jártak. Jól ismerte ezt a környéket. Mégis egészen bizonyos volt benne, hogy sosem látta még ezt a szórakozóhelyet – mert az egyértelmű volt, hogy a városi éjszaka egyik csomópontja kínálja fel magát neki.

A bejárat előtt hangosan cseverészett a tömeg, de nem tudta kivenni a szavakat. Olykor nevetés csendült fel, ez volt az egyetlen, amit tisztán hallott. Az emberek lassan fogyatkozni kezdtek. Apránként oszlott a tömeg: az ARCANUM szája egyenként nyelte el az embereket.

Két nevetés közt ő is besurrant – úgy érezte, hogy ő nem jogosult belépésre, és csalás által jutott be.

Odabent lila-rózsaszín folyosó fogadta. Szűk volt, mintha egy áramvonalas neon sikátorban haladt volna előre. Egy pillanatra az volt az érzése, hogy nem a saját akarata vezérli. A falakon túlról dübörgés szűrődött át: zene, és a tömeg duruzsolása. Ekkor feltűnt neki valami a szűk sikátorfalakon. Itt is neonok villódtak. Véletlenszerűen megjelent egy ábra, majd ugyanolyan hirtelen el is tűnt. Utána egy másik ponton feltűnt egy újabb, merőben más kép. Ördögbotok forogtak, majd amikor elnyelte őket a lilán lüktető fal, lovak ügettek keresztül a helyükön. Amikor a lovak is tovatűntek, egy homokóra sejlett át a lilán, és lassan elkezdtek leperegni benne a homokszemek. Amikor az utolsó szem is leért, az óra megfordult, majd egy szempillantás alatt mérleggé változott, melynek két tálcáján két korsó pihent. A korsókból holdfény csorgott a padlóra. Lehajolt és két ujját belemártotta. Olyan volt, mintha a bőre a Holdból fakadt tejet itta volna. Áramütésként hasított belé a kérdés, hogy honnan ezek a gondolatok. Ekkor azonban a tömeg zaja egyszeriben valószerűtlenül felerősödött, mintha a hang készen állt volna bármelyik pillanatban áttörni a delej-falat. Elmosolyodott. A folyosó egyre csak nyúlt, az ábrák egyre szaporodtak a falon. Lépte tocsogott a holdnedűben, szemét nem tudta levenni az egyenként felbukkanó égitestekről, tárgyakról és élőlényekről. Egy macska csengettyűvel játszott, majd a következő pillanatban a csengettyűből egy sisak nőtt ki. A sisakból egy téglá tűnt elő, majd egy újabb, és még egy és még egy, mígnem lassan, téglánként a szeme láttára épült fel egy torony. Ekkor kürtszó hasított át a még mindig távolinak tűnő tömeg moráján, és a torony omlásnak indult. A fal villant egyet, és a vakító lila fény arra készítette, hogy becsukja a szemét. Amikor újra kinyitotta, hatalmas kereket pillantott meg a falon. A kerékről csillagok, a Nap, és egy érzéki ölelésben összefonódott pár hullt alá. Nem bírta tovább. Érezte, hogy az idegrendszere atomjaira hull. Csak menni akart előre, elérni valahogy a folyosó végére. Tudni akarta, hogy hol van, de még annál is inkább feszítette a kérdés, hogy mi történhet odabent, ahonnan a hangok érkeznek.

– Be vagy ki? – szólalt meg váratlanul egy könnyed hang a háta mögött. Hogy nem vette észre, hogy van mögötte valaki? Amikor hátrafordult, jeges rettenet szorította össze a torkát. Egy

akasztott embert pillantott meg. A férfi a bokájánál fogva lógott, és arcán szórakozottság tükröződött. Derűsen tette fel újra a kérdést: – Be, vagy ki? – Be – felelte, és abban a pillanatban megszűnt a torkában a szorítás. Megszűnt minden érzélem és érzet. Eltűnt minden gondolat. A folyosó tágulni kezdett, mint egy levegőtől duzzadó gigászi tüdő, és a falak lassan áttetszővé váltak, mígnem teljesen eltűntek.

Sosem látott színekavalkád fogadta. A színek hangok, illatok és tárgyak is voltak. Sívított a sárga, repedt a szürke és kongott a barna, és a kavalkádba önfeledten belemerítkező tömeg egy emberként játszott velük.

Megpillantotta a két férfit. Beszélgetésükből újabb színek szálltak fel, mint füst a dohányzó ajkai közül. Követte a színes gomolyfelhőket. Könnyedén hatolt át a tömegen. Mintha senkinek és semminek nem lett volna szilárd kiterjedése, miközben a tér zsúfolásig tele volt, a terem csak úgy ontotta magából a játszó, nevető embereket és a legkülönösebb játékokat.

Vele szemben egy férfi jojózott. Ahogy figyelni kezdte a színes korong ismétlődő fel-le útját, rendeződni kezdett körülötte a tér. Egyszeriben átláthatóbb, valóságosabb lett a terem, és a dolgok szilárdulni kezdtek körülötte. Még mindig a jojót figyelte, de a szeme sarkából látta az embereket, akiknek egyre hangsúlyosabbá vált a teste, játékaik pedig megfogható tárgyakká váltak. Egy férfi ördögbotokkal zsonglörködött, egy másik pedig tüzet fújt a színek közé, majd egy harmadik a lángokból formázott újabb és újabb játékokat. Mozgást érzékelt a feje fölött. Vetett még egy utolsó pillantást a jojósra, akinek a kezében örökmozgóvá vált a játék, majd felnézett. A valószerűtlenül magas mennyezethez közel vékony, magas férfi sétált egy kötélen. Látszott rajta, hogy minden sejtjével az egyensúlyozásra figyel, mosolya azonban mégis laza és könnyed volt, mint a vasárnap délelőtt. Arcán ugyanaz a derűs nyugalom ült, mint a jojósén. És az ördögbotozóén. És a tűzjátékosén. A játékkészítő végignézett az arcokon. Mindegyikről ugyanaz a könnyű derű és nyugalom nézett vissza rá. Még egyszer megnézte a kötéláncost. Ahogy tekintetével a lépéseit követte, egyre nagyobbra feszült benne a vágy, hogy legalább csak egyszer láthassa, ahogy mozgásba lendül egy játéka. Visszanézett a jojósra. A korong zuhant, pattant, majd elindult felfele, és ő látta maga előtt a keservesen néma, örökké mozdulatlan égboltját. Soha nem érzett még ennyire erős vágyakozást.

Ekkor észrevett valamit a jojós arcán. A férfi nem szólalt meg, de tekintetével, vonásainak ártrendeződésével mintha ugyanazt kérdezte volna, mint a bokájánál fogva felakasztott férfi: – Be, vagy ki?

– Be – suttogetta a Játékkészítő, mire a jojós felpattant, és a háta mögött kiemelkedett a falból egy ajtó.

Elnémult a dübörgés. Eltűntek a színek. Megszűnt minden mozgás. Egyedül állt egy beláthatatlanul nagy teremben, előtte egy ajtó. Az ajtó fölött megjelent egy felirat:

A MÁGUS

Közelebb lépett és megfogta a kilincset. Még egyszer körülnézett, de nem látott senkit. Lenyomta a kilincset. Az ajtó nem mozdult. – Ki, vagy be? – hallotta ismét az akasztott ember hangját. Határozottan válaszolt: – Be.

Mély hang törte meg a csendet.

Ördögé istené igené nemé könnyűé nehézé

Úgy hangzott, akár egy rejtvény.

Meg kell fejtenie a belépéshez? Egy pillanatra kiszakadt mindenből. Hirtelen áthatolhatatlan távolság húzódott közte és a karneváli zsongás között. Gondolatnyi idő alatt eltávolodott a kötéláncostól, a jojóstól, a színkavalkádtól, az önfeledt játék hangjaitól, a tömegtől, a két férfitől, a tüdőszerű folyosótól, a villódzó ábráktól, az akasztott embertől, az ARCANUM felirattól és a város éjszakát emésztő gyomrától.

Újra a mozdulatlan játéka mellett állt. Semmi más nem volt körülötte. Kaján némasággal meredt rá a megtervezett égbolt, és ő érezte, hogy készen áll bármelyik pillanatban szétzúzni, megsemmisíteni a saját munkáját. Vajon nem az irigyeinek van igaza? Csalt volna, és megfeledezett róla? Már semmiben nem volt biztos. Az égbolt nem válaszolt. Vagy ő maga vált géppé? Üvölteni tudott volna, de csak állt némán, mint az égboltja.

Ördögé istené igené nemé könnyűé nehézé

hangzott fel újra a rejtvény. Mit várnak tőle?

Ördögé istené igené nemé könnyűé nehézé

Izgatottság, düh és kíváncsiság izzott benne. Eszébe jutottak az elmúlt évtizedekben elnyert szakmai elismerések, díjak. A rituálisan leélt évekre gondolt, és újra megfeszült gyomrában az akarás, ami ezekben az évtizedekben hajtotta. Megannyi mesterien megtervezett és megépített játéka gúnyolódott most vele. Gonosz némaságban meredt rá a temérdek elvégzett számítás, és mindenre rátelepedett a kíméletlen mozdulatlanság.

Ördögé istené igené nemé könnyűé nehézé,

szólt újra a feladvány.

Egyszeriben gyökeret vert benne a hiábavalóság érzése, és ekkor féktelen nevetés szakadt fel a torkából.

Kinyílt a Mágus ajtaja.

Az előző teremnél jóval kisebb tér nyílt meg előtte. Ahogy belépett, az ajtóval szemben egy asztalt pillantott meg. az asztal mögött egy férfi állt. Különös ruhát viselt: testét piros bársonyköpeny borította, fején nagy, lecsüngő karimájú kalapot viselt. Arcán bármikor szólni kész derű játszott. A férfi teljes lényéből csak úgy bugyogott fel a könnyedség. Jobb kezében egy botot emelt a magasba, a bal az asztalon pihent. Az asztalon egy kehely, egy érem és egy kard. A Mágus mozdulatlansága maga volt a mozgás. Könnyű és eleven. A tartásából áradó elevenség kortalanná tette. – Kerülj beljebb – mondta, és letette a botot az asztalra. – Nézz szét, érezd otthon magad!

A Játékkészítő körbenézett. A szoba vele együtt fordult egyet. Az egyetlen ablak arról a falról nézett vissza rá, amelyikre éppen rápillantott. A többi falon ugyanaz a négy ábra váltakozott: bot, kard, érem és kehely. Valahányszor az ablak átkerült az egyik falról a másikra, az ábrák is egy fallal arrébb tolódtak. Bármerre mozdult, az ajtó mindig a háta mögött volt, a Mágus asztala pedig vele szemben. – Jászunk? – szólalt meg újra lecsüngő kalapja alól.

– Jászunk – felelte a Játékkészítő, és az ablakra pillantott. Az üvegen túl a sötét égbolton lassan kiontott magából fényét a Nap. Gondolkodott a Merkúr, vágyakozott a Vénusz, követelt a

Mars, szerencsáját szórta a Jupiter, beszélt, beszélt a nehéz Szaturnusz, sejtett az Uránusz, álmodott a Neptunusz és meghalással andalított a Plútó.

II.

A Főpapnő

Az ajzottság utáni tompaság. Megint ugyanaz az üresség, a tárgyak és a tér élettelenisége. Már nem is próbálkozott, tudta, hogy reménytelen. Minden alkalommal ez történt.

A Hold kinőtte az eget, és ő egykedvűen nézte, ahogy a gigászi égitest kiemelkedik a fenyvesből és egyre csak közeledik a házhoz. Már nem beszélt hozzá. Néma volt és üres, eltévedt tárgy az ernyedte estében. „Már nem”... mintha valaha is beszélt volna hozzá. A Hold, a szél, a lélegző terek... hiszen még csak azt sem tudta megfogalmazni, hogy hogyan közölték vele azt a rengeteg tudni vélést, ami az ilyen pillanatokban rászakadt. Még ahhoz sem volt nyelve, hogy valamiképpen megnevezze ezeknek a benyomásoknak a nyelvtelenségét. Minden alkalom olyan volt, mintha visszaemlékezett volna valamire, amit mindig is tudott. Ilyenkor a következtetés nem a végpont volt, hanem az origó, és minden rezdülés, megérzés, tudás abból fakadt, és elmosta a fogalmi világot, a gondolatiságot, elmosta az elmondhatóságot. Nyelv nélküli értés volt, felfokozottság, izgatottság, feszültség.

– Betegség! – Átok! – Kiváltság! – Ihletettség! – Örület! – Zseni! – Boszorkány!

Részség! Megrészegedett minden ilyen alkalommal, majd amikor a mámor lecsengett, maradt az, ami minden részség után: a testből távozó méreg haragja.

Az alkotótáborban nyugodt este ígérkezett. A napközbeni műhelybeszélgetések, felolvasások és improvizációs gyakorlatok után az írók, színészek és fényképészek esténként többnyire csak beszélgettek a tornácon. Ilyenkor ő volt az egyetlen, aki a józanságot választotta. Megvetette a csalást, és úgy gondolta, hogy sarlatánság mesterséges mámorból merítkezni az alkotáshoz. Ami ott van az ember bensőjében, tiszta eszközökkel hozzáférhető. Ami pedig nem, azt jobb nem kísértetni.

A tornácon ültek, és a duzzadó Holdat nézték. Egyre közelebb volt a házhoz, és lassan kiszorította az eget. Mindenki saját látomásnak hitte, amelyben a többiek is osztoznak. Csak fél füllel hallgatta a beszélgetésüket. Arra gondolt, hogy a bódulat szította zabolátlan belső tartalmak vonzzák magukhoz az égitestet, és addig fog közeledni, mígnem magával rántja az ég leplét, feltárva a húsát és a bensőjét, majd amikor már mindenki látni fog mindent, a rejtőzködés elveszíti az erejét. Ha elég közel jön hozzájuk, megnyalja. Elnevette magát. Minél súlyosabbá vált a Hold, ő annál könnyebbnek érezte a testét. Élvezte. Érzékiségen és fogalmiságon túlmutató öröm volt, bódulat. Átengedte magát neki, és hagyta, hogy beigya magát a bőre alá, a húsába, a szerveibe, és a véráramában zúduljon, átmosva, elmosva, megsemmisítve mindent a vegytiszta értésen és boldogságon kívül. A Hold csak nőtt tovább, és feltartóztathatatlanul közeledett. Hátrébb tolták a székeiket. A szívizom pumpált tovább, és testét elárasztotta a kéretlen részség.

Ugyanazon a magaslaton volt, mint a többiek, és ugyanolyan mélyre zuhant. Pedig hányszor megfogadta, hogy többé nem engedi át magát neki! Hiszen csak rajta múlik! Ő nem vett be, nem szívott fel, nem ivott meg semmit – akkor mégis mi akadályozza abban, hogy nemet

mondjon neki? Hányszor eldöntötte, hogy többé nem fogja hagyni elsodorni magát, hogy fegyelmezni fogja, üdvözölni, mint régi ismerőst, majd vele tart, de közben nem engedi felszámolni magát!

A Hold már a tornácon volt, és fagyosan nevetett az önostorozásán. A táborozók a mámor utáni ernyedtségből nézték a hatalmas fehér idegenséget.

Odabent mindenki mélyen aludt. Ő nem akart lefeküdni. Nem akart lidérces álmokat. De talán még jobban viszolygott az álomtalan tompaságtól. – Boszorkány! – hallotta valahonnan a múlt mélyéről. Hiába próbálta elűzni ezeket az emlékfoszlányokat. Bármekkora távolságot ékelt saját maga és közéjük, ugyanolyan tisztán hallotta a hangjukat. – Örület! – sikította egy nő, amikor ő némaságából próbált kitörni a vásznon.

A galéria tele volt látogatókkal. Mindenki a nagy művész új képére volt kíváncsi. Ahogy elhaladt előtte a bámészkodó, töprengő emberek sokasága, felmorajlott benne a festmény elemi ereje, és ellenállhatatlan késztetést érzett, hogy tudását kiontsa a vásznon kívülre. Érezte, hogy egyre közelebb kerül a szabaduláshoz. De a következő pillanatban női sikoly hasított át a közönségen: – Örület! – Örület! – És azzal a nő futásnak eredt. Állítólag három nap és három éjszaka futott, és utána semmire nem emlékezett. A festményt levették, és azóta is a galéria pincéjében dohosodik. Ő viszont a mai napig is tisztán hallja a sikolyait. Ahogy a többiekét is. Erdők mélyéről, álmokból, városokból és vizek alól sikítanak, ordítanak, nyögnek és hörögnek. – Átok! – Boszorkány! – Beteg! De ugyanilyen tisztán hallja a csodálattól remegő hangokat is: – Zseni! – Látnok! És ő ugyanott van, évtizedek, majd századok múltán is, részegültsége foglyaként.

Az alvókat nézte, és bármit megadott volna, hogy a helyükben lehessen. Vibrált arcukon az óriásira nőtt Hold fénye, és az álom finoman meg-megrántotta vonásaikat. Békésen aludtak, és a méreg lassan elhagyta idegpályáikat.

Visszafordult, és kiment a szobából. Besétált a nagyterembe, ahol a fényképészek munkái voltak kiállítva. A Hold finom fátylat vont a szeme elé. Inkább sejtette, mint látta a képeket a falon, és közben, ahogy a hangok az emlékeiből kezdtek veszíteni az erejükből, az este történései is csitultak elméjében. Mint amikor az alkonyati fény átrajzolja az ember arcát: a vonásai kisimulnak, a bőr hamvas lesz, és eltűnnek a napközben karcosnak tűnő vonások. Minden lágyabb és megengedőbb lesz, és az arc leveti magáról a nap szorongásait.

Nem akart gondolkozni. Örült a csendnek, örült, hogy végre alább hagyott elméje vak tombolása. Megnyugodott, hogy a holdfátyol kiszűr tekintete elől mindent, amit nem kell látnia, és megvédi minden olyan érintéstől, amit nem tudna viselni. Nem akarta többé kiszolgáltatni magát. Nem akart többé hordozó lenni. Végigsimított a fátylán, és elindult a fényképek felé.

A tér összeszűkül, mintha kilélegezte volna magából a felesleget. Már nem érzékelt semmit a fényképekkel kirakott falakon kívül. Közelebb lépett, és fényfátylán keresztül szemügyre vette az első képet. Díszes aranyérméket ábrázolt. Feltűnt neki, hogy a kép körül hidegebb van, mint máshol. Még a fátylán keresztül is érezte a fémes hideget. Tovább lépett. A második kép egy férfit ábrázolt, amint egy asztal mögött a magasba emel egy botot. Mellette és mögötte, a szobája falain csak úgy hemzsegték a különös, apró rajzok. Látott közöttük kardot, botokat és

kelyheket. Ugyanazok az ábrák ismétlődtek minden falon, a padlótól a mennyezetig, de túl aprók voltak – a fényképész a botját magasba emelő férfira fókuszált. Hipnotikus kép volt. Sokáig nézte, mire eszébe jutott megfigyelni, hogy mi van az asztalon. Kehely, érem, kard. Újra a falakra pillantott. Az volt a benyomása, hogy bármikor elmozdulhatnak, és az ábrák bármelyik pillanatban mozgásba lendülhetnek. Meglibbent előtte a holdfény-fátyol, és ő tovább lépett a következő képhez. Egy nőt ábrázolt. Jelenléte annyira elemi volt, hogy semmit nem látott rajta kívül. Holdfény-fátlya, amely egyszerre fedett fel és rejtett el, minden mást kiszűrte a látóteréből. A nő egyenesen ült, ölében egy könyvet tartott. Fején háromrétegű koronát viselt. Kortalan arca maga volt a bölcsesség. Egy pillanatra nem tudta eldönteni, hogy melyikük nézi a másikat. Ahogyan már az sem volt egyértelmű, hogy az óriáshold fénye tükröződik-e a képen, vagy a kép kölcsönzi fényét az égitestnek. Sosem látott még ilyen zsigeri erővel ható fényképet. A nő látványa eddig ismeretlen érzést ébresztett benne. A legelső hullám pont olyan volt, mint a szerelem sodrása. A találkozásnak az a pillanata, amikor megszűnik a vágyott ember minden tulajdonsága: nincs többé kora, nincs neme, nincsenek jellemvonásai, csak ő maga van, és a vele való azonosulás. Minden kettősség vége, a tökéletes jelenlét. A következő pillanatban azonban már csak a bölcsességet látta.

Olyan távolinak és idegennek tűnt most minden: az emlékek, a hangok, az évek tucatjai meg százai, az ajzottság, majd az azt követő üresség, a zaj és a mámor, a pillanat érintése, majd a zuhanás, a boszorkányság és a révület, a józanság és az elragadtatottság... semmi nem létezett, csak a vele szemben ülő nő. Az ölében pihenő könyvre pillantott, majd máris a következő kép előtt állt. Lovon ülő gyermek, arcán két napkorong. Mögötte napraforgók, fölötte a Nap lándzsaként szórja sugarait. A következő képen gyönyörű meztelen nő, amint az éjszaka vizeit itatja, és fekete haja az égbolttal együtt csorog le vállán. A következőn villám sújtotta torony. Ablakai hatalmas, lángoló szemekként merednek a kiürült égboltra. Ajtaja az éjszakánál is feketébb sötétséget sikoltó hatalmas száj. Leomló tetejéről korona zuhan alá, alatta lángok nyalják a feneketlen eget. Holdfény-fátlya vezette tovább, a következő képhez. Először csak egy élénk feliratot vett észre: ARCANUM. Neon cégér a nagyvárosi éjszakában. Amikor alaposabban megnézte, észrevette, hogy a felirat egy boltív fölött fénylik. Bejárat. Előtte néhány ember lézengett, kétoldalt biztonsági őrök. Arca előtt meglibbent a holdfény-fátyol. A feliratot nézte. Hívogató volt. Még közelebb lépett a képhez. Hosszasan nézte volna még a feliratot, de egyszeriben fellibbent a fátyol, és a közte és a kép között húzódó távolság megszűnt.

A bejárat előtt állt. A lézengők szétszéledtek, a két biztonsági őr pedig intett neki, hogy bemehet.

Tág sötétség fogadta. Üres terembe lépett, és beletelt néhány másodpercbe, mire észrevette a terem végéből szivárgó fényt. Fátyolos, lüktető fény volt. Elindult az irányába. Ahogy a szeme fokozatosan hozzászokott, körülnézett. A sötétség kissé megszilárdulni látszott ott, ahol a falakat feltételezte, de továbbra is úgy tűnt, hogy nincs ott semmi. Haladt tovább a fény felé, és az minden lépésével egyre erősebb lett. Egy idő után a testében érezte a különös vonzást, mintha egy nagy mágneshez közelített volna.

Most már nem csupán a köré szilárdult sötétséget látta. Fenyők hasították át az egyre sűrűsödő fény szövetét. Látta a tüket, érezte a gyanta illatát. Megérintette az egyik fa törzsét. Az érdes, ragacsos kéreg karcolta a bőrét. Dús, fényben sziporkázó fenyvesben haladt tovább, és ellenállhatatlanul vonzotta maga felé a fény forrása. Megpillantotta az óriásira nőtt Holdat. Az

alkotótábor házának tornácán pihent. Felgyorsította lépteit. Zörgött és illatozott körülötte a fenyves, és ő egyre türelmetlenebbül várta, hogy a tornáchoz érjen. De akármennyire is sietett, az mindig ugyanannyira távol maradt tőle. Érezte az óriás égitest vonzását, de mégsem került hozzá közelebb. Eszébe jutott, hogy valahol a közelben kell lennie a tónak, amelynek partján a színészek szokták tartani az improvizációs gyakorlataikat. Elindult abba az irányba, amerre a tavat sejtette. Könnyedén lépett, és a fenyves fellélegzett. Víz illatát érezte. Már közel lehetett a tóhoz. Néhány súlytalan lépés után megpillantotta. A víz körül a sötétség is könnyebbé vált, és szabadabb volt a levegő. Odalépett a tó széléhez, és letérdelt. Ezúttal nem volt átmenet. Egyből a teljes részegültség állapotába került. Egyszerre szakadt rá az összes eddigi révült pillanat ösztöni ereje. Levedlett test volt csupán, tartalom nélküli forma. Tombolt benne a múlt nélküli emlékezés, zubogott benne a gazdátlan tudás. De egyszeriben olyasmi történt, ami korábban soha. Késztetést érzett, amely nem kívülről tört rá, hanem a sajátja volt. Bele akart nézni a tó vizébe.

Sima felszínére alig érzékelhető fodrokat vont a fenyves lélegzése. Mintha egy éteri festő leheletfinom vásznát figyelte volna: finom, fűstszerű vonalakban jelent meg a tó vizén minden, ami az elméjében történt. És ahogy a vízen nézte azt, ami korábban nem volt látható, sem elmondható, egyszeriben elült benne a zaklatottság, nyugalomra lelt benne minden felfokozottság. Többé már nem volt üres hordozó. Megbabonázva nézte a vizet, és érezte az óriáshold vonzását. Felállt. Levette a holdfény-fátylat, és a víz mellé ejtette, majd elindult a tornác felé. Csak a Holdat figyelte. Hatalmasan, büszkén trónolt a ház előtt.

A ház néma volt, a táborozók aludtak. A legmélyebben járt az éjszaka – ott, ahonnan már csak gondolatnyira van a hajnal. Fellépett a tornácra és megállt az óriáshold előtt. Hatalmasnak, végtelennek érezte magát. A bizonyosság nyugalma könnyű szélfúvássá tette benne a korábbi felfokozottságot. Az ajtó felé fordult, és elindult.

Egyenesen a nagyterembe ment, ahol a fényképészek munkái voltak kiállítva. Elhaladt az érmék mellett, és elhagyta a botját magasba emelő férfit. A következő kép előtt megállt. Egy üres trónt ábrázolt, rajta egy könyvvel. Odakint a Hold egyszeriben még hatalmasabbra nőtt, és fénye elárasztotta a kiállítótermet. A következő pillanatban megnyílt előtte a kép. Hátrapillantott, és a túlcsorduló fényben látta, hogy a teremben minden pontosan ugyanúgy van, mint amikor belépett. Visszafordult és a falon keletkezett nyílásra nézett, majd belépett.

Ráült a trónra. A kezébe vette a könyvet, és kinyitotta. Arcára megbékélt mosolyt rajzolt az eszmélés, és a könyv lapjairól visszanézett rá a nyelv.

